

NOTULEN KENNISDELING-SESSIE 28 mei 2020

Wat: Kennisdeling-sessie Inside-Out en gemeenten

Wanneer: 28 mei 2020 van 14.00 uur tot 16.00 uur

Waar: zoom

1. Achtergrond werkplaats (Ron Scholte)

In 2010 vanuit overheid aandacht voor het te grote gat tussen praktijk, beleid en onderzoek. Grote subsidie ronde volgde om Academische Werkplaatsen op te zetten vanuit ZonMw. Doel was om alle gemeenten en regio's aan te laten sluiten bij een Academische Werkplaats om samenwerking tussen de 3 partijen te bevorderen, en uiteindelijk de praktijk te verbeteren.

De naam 'Inside-Out' verwijst naar oorspronkelijke thema in 2010: internaliserende problemen. Toen was er veel aandacht in de zorg naar externaliserende problemen, en kwamen internaliserende problemen te weinig aan bod bij kinderen. Vanaf 2016 is er een financiële bijdragen vanuit deelnemende partijen. En vanuit behoeften van instellingen en de agenda van de gemeente een verbreding van de kennisvraag naar een breed spectrum van aandachtspunten in jeugdzorg.

Aangesloten partijen: 8 praktijkinstellingen, 5 onderwijs- en onderzoeksinstellingen, gemeenten regio Nijmegen en Centraal Gelderland, cliënt vertegenwoordiging (Zorgbelang Inclusief).

Doel werkplaats: kennis uitwisselen. Kennis die je verkrijgt in onderzoek goed uitwisselen door onderwijs te laten profiteren van kennis die je op doet in projecten en zo onderzoek naar praktijk te vertalen, en onderzoeken uit te voeren in de praktijk.

Vier thema's van projecten (specifieke projecten verder uitgediept in andere presentaties):
gepersonaliseerde zorg, transformatie, samenwerken in de praktijk, effecten van zorg. Inbreng van ouders en jongeren belangrijk uitgangspunt in alle projecten.

2020-2024 subsidie ZonMw – eisen: meer eigenaarschap van deelnemende gemeenten door actieve deelname in projecten, initiëren van onderzoeksvragen en vanaf begin betrokken zijn bij aanvragen; structurele inbreng van ouders en jongeren (dit deed Inside-Out al). Subsidie wordt ingezet voor organisatie en voor onderzoeksprojecten op thema normalisatie met als uitgangspunt jongeren zo thuis mogelijk laten opgroeien (zie laatste presentatie)

Discussie:

- Uren voor deelname van instellingen en gemeenten vergoeden (niet alleen onderzoeksuren, maar ook bijvoorbeeld klankbordgroepen). Ron: daar is vanuit subsidie rekening mee gehouden.

2. Transformatie en outcome – De verhalen achter de cijfers (Rachel van der Rijken – Praktikon)

Looptijd: Februari 2016 - mei 2020

Doel: regionale meet, spreek en verbetercyclus op gang brengen om instellingen te helpen om een cultuur van meten en verbeteren te realiseren en gemeenten meer inzicht te geven in wat nodig is om jeugdhulp te verbeteren.

Zo'n cyclus bestaat uit:

- Gegevens verzamelen - door beschikbare gegevens over kwaliteit en effectiviteit bij elkaar te brengen. Data geeft inzicht in de aard en ernst van problematiek.
- cijfers presenteren – analyseren en delen van de bevindingen. Hiermee kun je een aantal vragen beantwoorden, maar ontstaan er ook nieuwe vragen waar je met de cijfers geen inzicht in hebt.

- Cijfers verrijken met ervaringsverhalen- context van de cijfers is ook belangrijk, bijvoorbeeld over welke doelgroep gaat het. En dialoog nodig om cijfers te duiden, te bespreken wat goed gaat en wat beter kan (bijv. is een cijfer 7 op cliënt tevredenheid goed genoeg, of is er verbetering nodig vanuit de ervaring van cliënten). Dialoog met cliënten, aanbieders en gemeenten
- Verbeteracties uitzetten. Op basis van dialoog acties uitzetten, inzetten en met elkaar evalueren.

Stappen uitgevoerd door 2 werkgroepen:

- werkgroep data & informatie (verzamelen, analyseren en presenteren van cijfers)
  1. aanbevelingen en bevindingen te vinden in rapport de cijfers voor de verhalen (zie presentatie of website)
- werkgroep transformatie dialogen (voeren van gesprekken over de cijfers en uitzetten en evalueren verbeteracties)
  1. randvoorwaarden en stappen om dialoog uit te voeren in kaart gebracht (bijv. draagvlak, mankracht, tijd, budget, voorbereiding, volgen van verbeteracties na afloop met alle partijen, werven van deelnemers)
  2. geleerde lessen te lezen in draaiboek verhalen achter de cijfers (zie presentatie of website)

Waardevol in project: vanaf begin samenwerken met alle partijen en met elkaar ontwikkelen in uitvoeren van project en elkaars taal leren spreken.

Discussie:

- Transformatie gaat over de transformatie van de jeugdhulp en om het gesprek tussen alle partijen helpen om doelen van transformatie in jeugdhulp te laten realiseren.
- Je kunt een transformatiedialoog inzetten op allerlei niveaus: op cliënt niveau (zijn jongeren tevreden over de zorg), op organisatie niveau-op beleidsvraagstukken (bijv. in jeugdzorg met verblijf: kan verblijf korter, is verblijf passend). De dialoog is het middel om een verbetercyclus op gang te brengen op elk niveau.
- Kwantitatieve gegevens bespreken met ouders, hulpverleners en gemeenten leidt tot praktische en gedragen oplossingen.

3. Regionaal leernetwerk: samenwerken aan ambulante gezinshulp SWAG (Joris van Veen - HAN)

Doel is een duurzame uitwisseling tussen onderwijs, beleid, onderzoek, praktijk realiseren, en het benutten van bestaande kennis door opleidingen, specifiek in de context van ambulante gezinshulp. Daarnaast is het doel om te leren over het middel 'het leernetwerk' en te kijken hoe samenwerken in de driehoek het beste vormgegeven kan worden.

Leernetwerk = zorgen voor structuur waarin professionals, onderzoekers en docenten samen kunnen werken om kennis te delen en zorg te verbeteren.

Methoden:

- Opleiding ombouwen tot een leernetwerk
  1. Professionals die opleiding volgen bij elkaar brengen om van elkaar te leren en casussen uit te wisselen
  2. Opdrachten binnen opleidingen herschrijven zodat deze ook voor onderzoeksdoeleinden benut kunnen worden
  3. Professionals nemen gezinsgesprekken op in opleiding die onderzoekers kunnen analyseren

4. Conclusies integreren in lessen van de IAG (opleiding ambulante zorg op de hAN) waardoor opleiding aansluit bij up to date kennis uit onderzoek
- Monitoren wat leernetwerk oplevert en wat zijn bevorderende en belemmerende factoren
  1. Leren over opzetten van een leernetwerk
  2. Op landelijk niveau onderzoek doen naar leernetwerk

Producten:

- Professionals leren van elkaar over samenwerken
- Professionals van verschillende instellingen met elkaar verbinden
- Verbetering van opleiding IAG
- Ervaringsdeskundigen hebben een plek gekregen in het onderwijs
- Structureel onderzoek naar samenwerkingsvraagstukken
- Leerlijn voor opleidingen zodat andere opleidingen gebruikt kunnen maken van het project
- Verspreiden van kennis over ontwikkelen van leernetwerken: losse scholingstrajecten en onderwijsmateriaal om kennis te delen en kookboek

Discussie

- Kijken naar mogelijkheden om kennis te vertalen naar een digitaal netwerk om professionals met elkaar te blijven verbinden

4. De effectiviteit van psychosociale zorg op basisscholen: Wat werkt, voor wie en waarom? (Marloes Jaspers en Anouk Evers - Radboud)

Bij kinderen met psychosociale problemen wordt passende hulp in te veel gevallen niet of pas laat geboden, met allerlei gevolgen op latere leeftijd. Op tijd ingrijpen is dus van groot belang. Kinderen zijn veel op school met een vaste leerkracht die kinderen goed kan monitoren en zicht hebben op hoe een kind zich ontwikkelt. Daarmee zijn scholen belangrijke 'vindplaatsen' voor beginnende problemen.

Op elke basisscholen vindt 'De school als vindplaats (DSAV)' plaats sinds 2016. Dat houdt in dat op alle basisscholen tweedelijns specialisten aanwezig zijn die problemen signaleren en indien nodig kortdurende interventies inzetten. DSAV lijkt met name succesvol in het bereiken van kwetsbare doelgroepen, zoals migranten achtergrond of lage SES.

In deze onderzoeken zoomen we in op het programma wat werkt, voor wie en waarom.

Het eerste artikel is klaar voor publicatie: kosten-baten analyse waaruit blijkt dat investeren in het programma leidt tot kostenbesparing op de lange termijn. Wordt gedeeld in de nieuwsbrief van inside-out wanneer het af is.

Onderzoeksvragen Marloes:

- Kwantitatief; inzicht krijgen op psychosociale problemen en verloop daarvan;
- lukt het scholen om problemen te signaleren,
  - o vragenlijsten bij leerlingen (hoe zij zich voelen) en ouders (hoe kijken zij aan tegen hulpverlening)
- is hulp effectief (is er hulp ingezet en zo ja wat voor hulp, en zie je een afname in problemen na inzet hulp)

Door corona ligt data verzameling nu stil. Data wordt aangevuld met kwalitatieve data om meer zicht te krijgen op psychosociale problemen en hoe scholen daar mee omgaan. Niet elke werkwijze met DSAV komt overeen tussen de scholen. Met interviews worden school- en persoonsfactoren onderzocht die het proces van hulpverlening beïnvloeden – wat in dat proces is effectief en welke factoren zijn bepalend of er passende en tijdige ondersteuning is voor een leerling. Interviews met leerkrachten, IB'ers, directeuren, school maatschappelijk werk, wijkteams.

Onderzoeksvragen Anouk:

- hulverlening aan gezinnen met migratieachtergrond en/of lage SES
- hoe ziet hulpverlening eruit, tegen welke problemen lopen jeugdprofessionals aan en hoe lossen ze dat op, en wat vinden kinderen en ouders zelf van DSAV
- methoden:
  - o interviews met professionals (IB'ers, leerkrachten, DSAV professionals), ouders en kinderen
  - o en dagelijks werk van professionals tijdens interventies observeren

Discussie:

Kosten-effectiviteitsanalyse als het project nog maar net gestart is; kan dat? Het project loopt al sinds 2016. Op basis van bestaande casussen in het afgelopen jaar hebben we met betrokken experts gekeken wat er gebeurd zou zijn zonder DSAV interventie, wat was er dan aan zorgkosten geweest. Zo bereken je de potentiële kosten besparing.

Kan DSAV niet ook medicaliserend werken? Je signaleert ook dingen die misschien van zelf over waren gegaan.

- Het blijkt er vooral toe te doen wie die hulpverleners zijn op school. Je wilt niet zo veel opsporen dat de kosten juist hoger worden. Bij DSAV adresseert de hulpverlener in max. 8 bijeenkomsten de problemen. En de hulpverleners moeten specifieke expertise in huis hebben en ervaring of het binnen 8 bijeenkomsten lukt om probleem op te pakken of meteen doorverwijzen naar zwaardere hulverlening (meteen bieden wat nodig is).
- Daarbij ben je steeds sneller bij problemen waardoor zwaardere hulp op langere termijn minder nodig is.

Hoe worden ouders betrokken bij DSAV interventie?

- Op school treffen professionals en ouders elkaar sowieso vaak. Daardoor is er automatisch contact tussen leerkracht, DSAV en ouders.

5. Monitoring binnen gemeente Nijmegen (Corina Brekelmans, Alex van Roomen, Danique Haas, Marieke Selten – gemeente Nijmegen)

Overleg passende hulp (OPH)

OPH is een regionaal expertteam met als doelen:

- Elk kind met complexe casuïstiek krijgt passende hulp door verwijzers te ondersteunen
- Uithuisplaatsing voorkomen
- Tijdig zoeken naar maatwerkvoorzieningen
- Betere samenwerking in de regio en gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel – zorgaanbieders kennen elkaar

De OPH faciliteert verwijzers bij hele complexe casuïstiek. De werkwijze is als volgt:

- Er is een vooroverleg met de gemeente om alle casussen te bekijken
- Een casus die ingewikkeld is wordt doorgezet naar de OPH voor specialistische hulp en ondersteuning voor verwijzing naar passende jeugdhulp
- Een casus waarvan de oplossing duidelijk is handelt de gemeente af
- Zo is er in het OPH ruimte voor ingewikkelde casuïstiek (uithuisplaatsingen gaan altijd via OPH).

OPH monitoring

- Kijken naar indicatoren (typen kinderen, soorten problematiek, welke hulp is gerealiseerd en welke hulp is geadviseerd).

- Via zorgpaden: kijken welke zorg daadwerkelijk geboden wordt aan het kind over tijd, is het OPH advies opgevolgd?
- Evaluatie voor verwijzers: hoe ervaren zij OPH en hebben zij iets aan advies OPH

Doel monitoring:

- Cliënt volgsysteem om snel de juiste informatie te hebben
- Voldoen aan beleidsdoelstellingen (uithuisplaatsing voorkomen en zo kort mogelijk door OPH?)
- Leren van eigen adviezen
- Zicht op zorglandschap dat we in de regio moeten inkopen
- Nut van OPH vaststellen – komen verwijzers naar OPH op moment dat ze vastlopen in casuïstiek om integrale hulp op te zetten?

Dashboards

Dashboards zijn een manier om data te monitoren en te kunnen gebruiken voor beleid. Cijfers en gegevens van het sociaal domein worden in beeld gebracht d.m.v. dashboarding. Onder andere voor wmo en jeugdhulp zijn alle cijfers verwerkt en zichtbaar in dashboard.

Voordelen:

- Cijfers worden gebruikt voor beleid en onderzoek
- Zorgen voor één bron om uit te putten binnen gemeente Nijmegen
- Geeft een compleet plaatje welke zorg er wordt geboden binnen de jeugdzorg
- Stapeling en samenhang in beeld krijgen
  1. Bijv. kinderen met basis ggz welke zorg krijgen zij nog meer per stadsdeel ; aantal indicaties per cliënt
- Je kunt zelf met dashboard spelen met filters en verschillende vragen beantwoorden; interactief
- Dashboard is up to date

Bijvoorbeeld dashboard waarin ontwikkelingen in jeugdhulp worden weergegeven (bijv. kijken wat er gebeurt met cliënten aantallen in typen jeugdzorg per jaar; declaraties; in/uitstroom)

6. ZonMw projecten normalisatie, zo thuis mogelijk opgroeien

Deelproject 1: zo thuis mogelijk – verdiepende inzichten in pleegzorg, gezinshuizen en flexibel verblijf als alternatief voor residentieel verblijf (Coleta van Dam)

Doelen:

- Ervaringen van jeugd en ouders in besluitvormingfase van uithuisplaatsing en periode daarna in kaart te brengen en traject daarop bij te sturen (totale periode van 3 jaar)

Onderzoeksvragen:

- Hoe hebben jongeren en ouders het proces ervaren
- Hoe ervaren zij het verblijf
- Kan het verblijf tussentijds bijgestuurd n.a.v. persoonlijke ervaringen en wat zijn daar dan de effecten van

1^e bijeenkomst afgelopen week, mogelijke aanpassing zijn:

- Jongeren volgen vanaf overleg passende hulp (OPH) (ipv vanaf het moment dat het besluit genomen is en ze in zorg gaan)? Kunnen we jongeren volgen voor besluitvorming en meer zicht krijgen om overwegingen rondom het besluit.

We volgen 15 jeugdigen in N=1 onderzoek (5 uit elk van de 3 typen zorg)

Methoden:

- Interview over ervaringen over het traject elke 6 weken in 1^e halfjaar na plaatsing met als doel om zorgtraject bij te sturen (=actie onderzoek)
  - o Moeten nog met elkaar kijken hoe je zorgtraject bijstuurt: terug naar OPH om bijsturing te formaliseren?
- Na 1^e half jaar halfjaarlijkse interviews
- 3 maandelijks logboeken door professionals over zorgtraject
- Jeugdigen worden maandelijks bevroegd op welzijn en ontwikkeling in iamYu app om bij te kunnen sturen en te kunnen kijken hoe effectief het traject is. App is gepersonaliseerd per jongere.
- In totaal 3 jaar volgen, ook als ze tussentijds overgeplaatst worden o.i.d.

Deelproject 2: normalisatie: effectief, efficiënt en contextgericht inzetten op verkorten van residentiële verblijfsduur (Ron Scholte)

Specifiek over residentiële jeugdhulp, met als doel verkorten van verblijfsduur

Recente initiatieven om verblijfsduur te verkorten:

- Ondersteunen gezin, versterken steunend netwerk

Doel: in hoeverre zet de regionale zorg effectief, efficiënt en contextgericht in op het verkorten van residentiële jeugdhulp

2 deel studies:

1. Wat doen we en wat werkt? -> verkennende studie over wat er ingezet wordt aan interventies om verblijfsduur te verkorten in regio Centraal Gelderland en Nijmegen, en wat er bekend is over werkende interventies om verblijfsduur te verkorten?
  - a. Dossier, literatuur en bronnenonderzoek
2. Hoe en waarom werkt het? -> verdiepende case studies over wat werkzame factoren van interventies zijn die bijdragen aan verkorten van verblijfsduur en hoe worden deze interventies ervaren?
  - a. Op basis van deelstudie 1 worden op interventies verdiepende studies uitgevoerd om inzicht te krijgen in onderliggende processen
  - b. N=1 onderzoek (bij klein aantal cliënten veel data verzamelen)

We willen een continue dialoog houden om ervaringen van jongeren op te halen die kunnen bijdragen aan bijsturen van beleid door middel van netwerkbijeenkomsten tijdens het onderzoek met jongeren en hun netwerk. Oog voor diversiteit en de lokale context belangrijk: wat bij de ene jongere werkt, werkt bij de ander of in een andere context niet of op een andere manier.

Afsluitend

Contactgegevens worden gedeeld om vragen aan elkaar te kunnen stellen en samenwerking op te zoeken.